

Uvodnik

U ovom broju Medijskih istraživanja donosimo znanstvene članke s teorijskim ili empirijskim istraživanjima medijskoga diskursa, predavanja sa znanstvenog skupa “Fotografija kao medij: Slike Domovinskoga rata”, te prikaze nekoliko važnih domaćih i međunarodnih znanstvenih skupova o medijima i medijskim politikama.

Ivan Ivas u članku “Tropi u novinskim naslovima” istražuje novinarske naslove s pragmatičnog i semantičkog stajališta. Fenomen korištenja naslova u novinarskoj produkciji postaje jedno od temeljnih pitanja komercijalizacije i tabloidizacije u novinarstvu, a unatoč općem javnom interesu za tu temu, nedostaju empirijska istraživanja na temelju kojih bi se mogla provesti analiza uloge naslova u tzv. klasičnom, ozbiljnom novinarstvu i žutom ili komercijalnom novinarstvu. Naslovi u novinama imaju osobitu odgovornost kada je riječ o čitateljima, a njihova se zvučnost i odjek u javnosti pojačavaju korištenjem tropa i drugih stilskih figura – kako u pozitivnom tako i negativnom značenju. Ivas istražuje naslove u najvažnijim hrvatskim dnevnim listovima i političkim tjednicima u razdoblju od godine 1995. – 2002., određuje njihovu ulogu, definira stilske figure te postavlja pitanje etičnosti primjene.

Aleksandar Halmi, Renata Belušić i Jelena Ogresta u članku “Socijalno-konstruktivistički pristup analizi medijskog diskursa” istražuju teoretske postavke analize diskursa i analize rasprave koja je kao metoda utjecala na sociologiju znanosti, komunikologiju, medijska istraživanja, socijalnu psihologiju, politologiju i socijalni rad, a temelji se ponajprije na netradicionalnim, postmodernističkim napadima na tradicionalnu epistemologiju i tvrdnjama da se analiza rasprave ne može razmatrati u sklopu tradicionalnih metodoloških paradigmi, nego u sklopu alternativnih pristupa kao što su fenomenologija, simbolički interakcionizam, etnometodologija, konstruktivizam i postmoderna.

Andrej Pinter, Tanja Oblak i Joško Križan u članku “Informacija, rasprava i promjena stajališta – transformacija prosuđujućeg mišljenja u kompjutorski posredovanim raspravama” istražuju utjecaj sve atraktivnijeg i – u ukupnoj političkoj konstrukciji demokracije i globalne javne sfere – sve važnijeg prostora “virtualnog društva” (spaces of virtual association). Autore zanima mišljenje i promjene mišljenja isključivo na temelju dinamike rasprave tijekom korištenja on-line foruma za raspravu. Na temelju empirijskog istraživanja potvrdila su se očekivanja prosuđujuće demokracije o racionalnom izražavanju i dijeljenju stajališta o izrazitoj međuovisnosti između razumnih i argumenti-

ranih rasprava i promjena mišljenja. Ispostavilo se da su stajališta sudionika rasprave izražena i/ili promijenjena zahvaljujući primljenim informacijama i vremenu provedenom u forumu, a na zbog pritiska okoline i mišljenja većine. Odlike tih rasprava su izražena homogenizacija i polarizacija mišljenja, to jest jasno okupljanje i oblikovanje stajališta većine i polarizacija suprotstavljenih mišljenja. Taj je rad zanimljiv kao primjer kako se “net-public” ili “net-javnost” uključuje u kreiranje novih kriterija komunikološke istraživačke paradigme u pitanju identifikacije javne sfere.

U ovom broju objavljujemo radove Zale Volčič, Ilije Tomanića Trivundže, Ace Dmitrovića i Matka Marušića koji su predstavljeni na znanstvenome skupu “Fotografija kao medij: Slike Domovinskoga rata”. Skup je održan u Zagrebu, 26. lipnja 2004. u Konferencijskoj dvorani Ministarstva obrane RH, Zvonimirova 12, Zagreb. Organizator je bio časopis *Medijska istraživanja* u suradnji s Vojnim muzejom MORHA i časopisom za interdisciplinarna istraživanja rata i mira *Polemos*.

U predavanjima “Zemljovid ratnog izvještavanja” Zale Volčič i “Delov pogled na Istok: uokvirene slike Iračkoga rata” Ilije Tomanića Trivundže, problematizirano je medijsko praćenje rata u Iraku, što pokazuje koliko je medijsko praćenje tih zbivanja postalo temom globalne javne rasprave. Aco Dmitrović u svojem predavanju “Fotoreporter – promatrač ili sudionik?” bavio se pitanjima malo istražene etike fotoreporterske profesije. Matko Marušić i Ana Marušić u tekstu “Ratna fotografija u medicini” ističu važnost ratne fotografije kao dokumenta i informacije za sva područja medicine, pri čemu se ratna medicinska fotografija udaljava i od puke ilustracije i od umjetničkog izričaja, ali su njezina konkretna funkcija i korist vrlo važni, često i presudni za medicinsko djelovanje i pomoć pojedincu i populaciji.

U ovom broju, u dijelu “Recenzije, prikazi, bilješke”, odlučili smo predstaviti nekoliko zanimljivih istraživačkih i obrazovnih projekata u području medija.

Donosimo informaciju o kreativnom projektu Učiteljskog fakulteta u Beogradu koji želi osnovati regionalni *Centar za proučavanje medija i razvoj obrazovanja na daljinu* – kuće virtualnog učenja, što bi u sklopu koncepta medijske i informatičke pismenosti pridonijelo unaprjeđenju kvalitete nastave medijskog obrazovanja, proizvodnji gradiva za provedbu i razvoj obrazovanja na daljinu te marketinškog djelovanja za *e-obrazovanje*. Na taj bi se način otvorio put za društvo zasnovano na poznavanju tehnoloških, kulturnih i demokratskih raznolikosti medija i njihovu ulogu u oblikovanju društvene javne sfere.

Predstavljamo normativno-istraživački projekt COST A20 “Digital Radio Culture” koji će trajati do 2006. a zadaća mu je definirati novu agendu znan-

stveno-istraživačkog i praktičnog djelovanja radija u europskom kontekstu s obzirom na utjecaj novih tehnologija – u prvom redu digitalizacije i interneta.

Zahvaljujemo svima koji su pridonijeli izlaženju ovog broja *Medijskih istraživanja* i pozivamo vas da nam šaljete svoje prijedloge, komentare i kritike. Šaljite nam i dalje radove koji propituju medije i novinarstvo u komunikološkom, gospodarskom, umjetničkom, psihološkom i drugim područjima.

Glavna urednica